

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1997-1998

7 november 1997

BELEIDSBRIEF

Leefmilieu, Natuur, Landinrichting en Landschappen

Beleidsprioriteiten 1998

ingediend door de heer Theo Kelchtermans,
Vlaams minister van Leefmilieu en Tewerkstelling

INHOUDSOPGAVE

	Blz.
Proloog	3
Thema's :	
1° Milieuvergunningenbeleid	4
2° Afval voorkomen	6
3° Integraal waterbeheer	7
4° Natuur, bos en groen	11
5° Mestbeleid	15
Doelgroepen	19
Gebiedsgerichte benadering :	
1° Inrichten van het buitengebied	20
2° Landschappen	22
Instrumenten :	
1° Implementatie van de voorstellen van de CEM-commissie m.b.t. de vereenvoudiging van de milieuwetgeving	23
2° Verdere realisatie van het voorontwerp decreet milieubeleid	24
Kosten en financiering	27
Samenwerking met overheden :	
1° Gemeentelijke milieuconvenanten	28
2° Provinciale milieuconvenanten	29
Epiloog	32

PROLOOG

Met deze beleidsbrief wordt beoogd enkele belangrijke MINA-beleidslijnen voor het komende jaar 1998 bondig toe te lichten. Zij vinden een vertaling in het voorliggende ontwerp van begroting van de Vlaamse Gemeenschap voor het jaar 1998. In deze begroting is voor leefmilieu een totaal van 24.583,1 miljoen aan beleidskredieten voorzien, waarvan 21.316,8 miljoen op het Mina-fonds.

De in deze beleidsbrief vooropgezette beleidslijnen kaderen ook in het geheel van de MINA-meerjarenbeleidsplanning zoals deze in de beleidsbrief "Het leefmilieu in Vlaanderen" van oktober 1995, maar ook en vooral in het MINA-plan 2, zijn uiteengezet. Bedoeld MINA-plan 2 heeft betrekking op de planperiode 1997-2001 en werd op 11 juli 1997 door de Vlaamse regering goedgekeurd.

De beleidslijnen zijn meer volledig en meer in detail uiteengezet in het MINA-plan 2 dat overeenkomstig het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid is opgesteld. Om reden van bondigheid is de beleidsbrief beperkt gehouden tot een samenvattend overzicht van de voor 1998 voorgenomen activiteiten en maatregelen, zowel inzake milieu en natuur als inzake de inrichting van het landelijke gebied en de landschappen.

1998 is tevens het jaar waarin het in België en inzonderheid ook het in Vlaanderen gevoerde milieubeleid door experts van de OESO zal worden doorgelicht. Deze doorlichting vormt een unieke kans om ons milieubeleid te evalueren in het licht van het milieubeleid gevoerd door de ons omringende landen. De resultaten van deze doorlichting zullen, samen met het derde Milieu- en Natuurrapport dat eind 1998 beschikbaar zal zijn, een objectieve basis vormen om in 1998 het milieubeleid verder te oriënteren naar een duurzame ontwikkeling.

THEMA'S**1° MILIEUVERGUNNINGENBELEID**

Van de milieuvergunning zal als beleidsinstrument verder gebruik gemaakt worden om enige prioritaire beleidslijnen te realiseren. Zonder afbreuk te doen aan andere belangrijke milieuproblemen worden hierna enige bijzondere aandachtspunten ter zake vermeld.

a) Het verder verminderen van de dioxine-emissies in Vlaanderen

De afvalverbrandingsovens vormden een van de belangrijkste bronnen van dioxine-emissies. Inmiddels is het in het afvalstoffenplan 1991-1995 vooropgestelde programma tot sluiting van een reeks van oudere huisvuilverbrandingsovens gerealiseerd. Aan de overige afvalverbrandingsovens werden saneringsprogramma's opgelegd. De dioxine-emissie kon in een oven zonder rookgasreiniging oplopen tot 100 nanogram TEQ/m³. Sedert 1 januari 1997 is voor de grotere ovens de VLAREM-emissienorm van 0,1 nanogram TEQ/m³ van kracht. Door al deze maatregelen is de uitstoot van dioxines in Vlaanderen de laatste jaren aanzienlijk verminderd. Dit wordt overigens bevestigd door de resultaten van het meetnet van de Vlaamse Milieumaatschappij. Vanuit het voorzorgsprincipe zullen niettemin verdere maatregelen worden getroffen om de dioxine-emissies nog verdergaand te reduceren.

Vooreerst zullen de saneringsinspanningen in de afvalverbrandingssector onverminderd worden verdergezet en daar waar nodig zullen bijkomende sluitingen van afvalverbrandingsovens worden doorgevoerd.

Verder zullen ook de industriële dioxine-emissies nader onder de loep worden genomen. In samenspraak met de industriële sectoren die oorzaak zijn van een verhoogde dioxinedepositie ten opzichte van de achtergrondwaarde, zullen de mogelijke bronnen worden geïnventariseerd. Door toepassing van de beste beschikbare technieken zal ook deze dioxine-uitstoot worden gesaneerd.

b) Het verminderen van de geluidshinder in de omgeving van luchthavens

Geluidshinder is een milieuprobleem dat voornamelijk plaatselijk grote hinder veroorzaakt. In 1998 zal bijzondere aandacht besteed worden aan de geluidshinderproblematiek in de omgeving van de luchthavens van Zaventem,

Oostende en Antwerpen. Op basis van het geluidimmissiemetnet rond de luchthavens zullen geluidszones worden afgebakend. Tegelijkertijd zal via een enquête het percentage gehinderden in beeld worden gebracht. Deze gegevens moeten toelaten gebieden af te bakenen waarbinnen een bijzondere geluidsisolatie van woningen zich opdringt. In dat licht zullen overeenkomstig actie 79 van het MINA-plan 2 geluidisolatienormen worden uitgewerkt. Voor het terugdringen van het percentage geluidgehinderden in de omgeving van luchthavens zal een overleg worden opgestart met de exploitanten van de nationale en de regionale luchthavens. Het als hinderlijke inrichting opnemen van luchthavens op de VLAREM-indelingslijst kan daarbij worden overwogen.

c) Het terugdringen van geurhinder

Belangrijk naar geurnormering toe is het opstellen van de methodologie. Het grote probleem van een geurnormering is de meetbaarheid. In het kader van geurhinder is in de Vlarem II-reglementering reeds enige regelgeving opgenomen. Ook afstandsregels zijn in ditzelfde kader vastgesteld.

Geurhinder is afhankelijk van een aantal factoren zoals :

- het product;
- het proces;
- externe factoren : temperatuur en vochtigheid.

Er wordt vastgesteld dat in de zomerperiode meer geurhinderklachten voorkomen dan in de winterperiode. Dit heeft een dubbele reden :

- in de zomer leven de mensen meer buiten en zijn zij meer vatbaar voor geurhinder;
- bij warmteperiodes gaan sommige producten die buiten zijn opgeslagen geurhinder veroorzaken, vooral biologische afbreekbare stoffen, omwille van het rottingsproces.

Zoals vermeld onder actie 88 van het MINA-plan 2 zal met het oog op de uitwerking van een meer gedetailleerde technische reglementering ter voorkoming en bestrijding van geurhinder een onderzoek worden uitgevoerd bij een aantal bedrijven binnen representatieve sectoren, naar de relatie tussen emissie, immissie en hinder.

c) Integratie van de grondwatervergunningen

De verschillende grondwaterwinningen zullen op hun milieutechnische aspecten worden geëvalueerd.

Criteria daarbij zijn inzonderheid :

- of het gaat om een hoog- of een laagwaardig gebruik van het grondwater;
- of het al of niet gaat om een winning waarbij het gewonnen grondwater terug in de grondwaterlaag wordt ingebracht;
- de soort van grondwaterlaag waaruit het water wordt gewonnen;
- het al of niet voorhanden zijn van meer duurzame alternatieven voor waterwinning;
- de mogelijkheid tot hergebruik van gezuiverd afvalwater;
- de mogelijkheid tot benutting van hemelwater;
- de impact van de winning op de ecosystemen.

Voormelde evaluatie zal gebeuren nadat de procedure voor de grondwaterwinning in de VLAREM-vergunning is geïntegreerd. Binnen deze laatste procedure is immers een controle op de totale waterbalans mogelijk.

2° AFVAL VOORKOMEN

Voor de huishoudelijke afvalstoffen wordt het beleid voor de komende jaren vastgelegd in het Uitvoeringsplan huishoudelijk afval 1997-2001. Ook hier wordt de prioriteit gelegd bij voorkoming en recuperatie. Tegelijkertijd wordt echter ook de verwijderingscapaciteit vastgelegd.

Ter ondersteuning van het preventie- en recyclagebeleid zal de stort- en vooral de verbrandingscapaciteit uiterst beperkt worden gehouden. Voor huisvuil wordt uitgegaan van een reductie van de restfractie tot 150 kg per inwoner en per jaar als gemiddelde voor heel Vlaanderen.

Verder wordt een gefaseerde invoering van een stort- en verbrandingsverbod voorzien. In 1998 wordt reeds een stortverbod ingevoerd voor huisvuil en ongesorteerde bedrijfsafvalstoffen. In de komende jaren worden de categorieën van afvalstoffen waarvoor een stort- en/of verbrandingsverbod wordt opgelegd, verder uitgebreid.

Daarenboven worden een hele reeks van maatregelen dwingend gesteld door de uitvaardiging van het Vlaams reglement inzake afvalvoorkoming en -beheer. In dit VLAREA worden alle uitvoeringsbesluiten in het kader van het afvalstoffendecreet gebundeld. Ook de bestaande besluiten worden hierin geïntegreerd, sommige na actualisatie. Twee belangrijke principes die bij de grondige wijziging van het afvalstoffendecreet werden ingeschreven in het decreet, worden in het VLAREA verder ingevuld, met name de aanvaardingsplicht en de secundaire grondstoffen.

Er wordt een aanvaardingsplicht ingevoerd voor volgende afvalstoffen : papierafval, voertuigwrakken, rubberbanden, bruin- en witgoed, en accu's en batterijen. De wijze waarop aan de aanvaardingsplicht zal voldaan worden, kan op twee manieren, ofwel via een milieubeleidsovereenkomst, ofwel via een afvalbeheerplan dat door de

producenten en invoerders of door een erkende afvalbeheerorganisatie ter goedkeuring aan de OVAM wordt voorgelegd. Hierover zal met de bedrijfssectoren overleg gevoerd worden.

Inzake het voorkomingsbeleid worden nog andere belangrijke inspanningen gedaan. De Vlaamse regering heeft op 1 juli 1997 het PRESTI 2- en het PRESTI 3-programma goedgekeurd. Er kan verwacht worden dat de bedrijven en bedrijfsorganisaties net zoals voor het aflopende PRESTI-programma in belangrijke mate zullen inspelen op de mogelijkheden die hierdoor geboden worden.

3° **INTEGRAAL WATERBEHEER**

a) **Concretiseren van het integraal waterbeheer via het Vlaams Integraal Wateroverleg Comité (VIWC) en de bekkencomités**

Op Europees niveau is het ontwerp van richtlijn tot vaststelling van een kader van communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid in voorbereiding. Hoofdbedoeling van deze ontwerp-richtlijn is de invoer van het integraal waterbeheer, zowel van de kwaliteit als van de kwantiteit, van oppervlaktewater en van grondwater, met als basis de stroomgebieden van het water op Europees niveau en dus grensoverschrijdend.

De bestaande situatie in Vlaanderen aangaande het integraal waterbeheer past reeds op vele punten in de visie die is uitgewerkt op Europees niveau. Bij de verdere uittekening van het beleid in het Vlaamse gewest zal, waar mogelijk, reeds rekening gehouden worden met de doelstellingen van deze kaderrichtlijn. In de schoot van het Vlaams Integraal Wateroverlegcomité, dat in 1997 operationeel werd gemaakt, zal mede vanuit deze visie een werkplan worden uitgewerkt om het integraal waterbeheer verder gestalte te geven. Verder is het de bedoeling dat einde 1997 alle bekkencomité's opgericht en geoperationaliseerd zijn, zodat zij in 1998 hun eerste gezamenlijk werkjaar kunnen aanvatten.

Een eerste concreet initiatief tot realisatie van het beleid betreft een aanpassing van de functietoekenningen van de waterlopen. Daartoe zullen alle Vlaamse waterlopen opgenomen worden in een **Vlaamse hydrografische atlas** en gidentificeerd worden door een éénduidige en duidelijke nummering. Tevens worden er 11 stroombekkens in plaats van de vroegere 10 stroombekkens gedefinieerd. Het stroombekken "Polders en Gentse Kanaalzone" wordt om technische redenen opgesplitst in "Brugse Polders" en "Gentse kanaalzone".

Nadat de bestemmingen van alle waterlopen aldus zijn (her)vastgesteld, zal een evaluatie opgestart worden van de kwaliteitsdoelstellingen van waterlo-

pen. De discussie aangaande de waterkwaliteitsnormen alsook wat betreft de ecologische doelstellingen is hier een wezenlijk onderdeel van.

b) Watervoorziening

Het drinkwaterverbruik bedraagt volgens de facturatiecijfers van de drinkwatermaatschappijen in 1996 ongeveer 1.029.217 m³ per dag. Dit is een daling van 1% ten opzichte van 1995 (1.052.962 m³ per dag). Ook de geproduceerde hoeveelheid leidingwater is in 1996 ongeveer gestabiliseerd op het peil van 1991 met name 1.184.706 m³ per dag. In 1995 bedroeg dit nog 1.217.861 m³ per dag. Gelet op de schaarste aan grondwater zullen de inspanningen tot rationeel watergebruik niettemin onverminderd verdergezet worden.

In het kader van de jongste hervorming van de afvalwaterheffing voor kleinwaterverbruikers en de invoering van de verplichting tot gratis levering van 15 m³ leidingwater per persoon en per jaar, is scherper dan ooit tevoren tot uiting gekomen hoe sterk de watertarieven, van maatschappij tot maatschappij en soms van gemeente tot gemeente, verschillen. Ook is nu gebleken dat sommige watervoorzieningsmaatschappijen zelfs nalaten het waterverbruik jaarlijks te factureren. Dit alles staft de noodzaak om te komen tot één waterfactuur waarop zowel het leidingwaterverbruik als de afvalwaterheffing gelijktijdig aan de consument worden aangerekend. Verder dringt een nauwer samengaan tussen waterzuivering en watervoorziening zich eveneens op.

Als aanzet tot meer uniformisering zal het subcomité watervoorziening, opgericht in de schoot van het Vlaams Integraal Wateroverlegcomité, een **éénvormig drinkwaterverkoopreglement** voor Vlaanderen uitwerken waarin o.m. de verplichting tot jaarlijkse facturatie is opgenomen.

De mogelijkheden om te komen tot één waterfactuur en tot nauwer samengaan van waterzuivering en drinkwaterproductie zullen worden onderzocht door een **studiesyndicaat** dat hiervoor speciaal werd opgericht. Op basis van de resultaten van dit studiesyndicaat zullen vervolgens in de loop van 1998 concrete initiatieven worden genomen.

c) Verdroging

Verdroging, gedefinieerd als elke wijziging van het waterhuishoudkundig systeem met nadelige effecten op ecosystemen of vegetatie, zal enkel via een integrale aanpak tot resultaten leiden, waarbij het VIWC, zoals toegelicht sub a), de hoofdbakens uitzet. Het is duidelijk dat de stroombekkenbenadering hier centraal staat. Een duidelijk inzicht verwerven in de waterbalans

van een stroombekken, zowel wat het grondwater als het oppervlaktewater betreft, dat rekening houdt met de neerslag en de verdamping, en de verschillende bestaande verbruiken en aanspraken op dit water is een eerste noodzaak. De ontwikkeling van deze waterbalansen voor elk stroombekken zal echter nog heel wat tijd vragen, zodat concrete acties die verdroging tegen gaan en een duidelijke meerwaarde betekenen nu al een kans moeten krijgen. Hierbij wordt vooral gedacht aan het opvangen van hemelwater voor nuttig gebruik, het langer ophouden van neerslagwater zodat het kan infiltreren in de bodem, het hermeanderen van waterlopen.

Uiteraard vormt ook de invoering van een grondwaterheffing duidelijk een dergelijke concrete actie. De grondwaterheffing beoogt immers het gebruik van grondwater maximaal te ontraden en heeft aldus zeker een regulerend karakter. Zoals vorig jaar reeds was aangekondigd, zullen alle grondwaterverbruikers, die meer dan 500 m³ per jaar oppompen, vanaf 1998 een **grondwaterheffing** dienen te betalen. Om de grondwaterverbruikers de gelegenheid te geven hun waterhuishouding aan te passen (meer rationeel waterverbruik, nuttig hergebruik van gezuiverd afvalwater, overschakelen op andere waterbronnen,) en hun economische rentabiliteit te vrijwaren, worden de tarieven tijdens een overgangsperiode van een vijftal jaren gecorrigeerd door een sociaal-economische correctiefactor.

Deze sociaal-economische correctiefactor is gediversifiëerd per bedrijfssector en werd bepaald op basis van een in 1997 uitgevoerde studie. In deze studie werd een criterium "economische draagkracht van de sector" bepaald aan de hand van de uitmiddeling van drie rentabiliteitsratio's met name de verkoopsmarge, de rentabiliteit van het totaal der activa en de rentabiliteit van het eigen vermogen. Aldus is uiteindelijk voor elke bedrijfssector een waarde bekomen die de relatieve draagkracht ten opzichte van de andere sectoren weergeeft. Voor de eerste twee jaren van de vooropgestelde overgangsperiode wordt geopteerd deze correctiefactor vast te stellen op een niveau van 30 % van deze waarden. Vanaf het jaar 2000 zal een verdere fasegewijze stijging kunnen worden voorzien.

d) **Verdere uitvoering van het RIO-project**

Ten einde het rendement van de projecten opgenomen in het investeringsprogramma voor de "bovenbouw" te verzekeren is de uitbouw van de aansluitende rioleringen door de gemeenten een absolute noodzaak. Vanuit de doelstelling het subsidieringsprogramma van de gemeentelijke rioleringen en het investeringsprogramma van de NV Aquafin optimaler op elkaar af te stemmen werd het jaarlijks investeringsritme voor de bovenbouw vanaf 2002 verlaagd van 6 miljard tot 4 miljard frank. Het 5-jaren rollend investeringsprogramma 1999-2003, dat op 25 juli 1997 werd goedgekeurd door de

Vlaamse regering, heeft aldus betrekking op een globaal investeringsvolume van 26 miljard frank.

Het RIO-project dat in 1996 werd opgestart zal vanuit diezelfde benadering in 1998 onverminderd worden verder gezet. Inmiddels zijn het subsidiëringsprogramma 1996 en 1997 in uitvoering. Op 20 juni 1997 werd het subsidiëringsprogramma 1998-2002 principieel goedgekeurd. Door de gemeenten werden massaal projecten ingediend voor dit programma. In totaal werden door de gemeenten 2.176 projecten ingediend ten bedrage van 40 miljard frank. In het goedgekeurde programma werden 1.667 projecten voor een totaal bedrag van 30 miljard frank opgenomen. Zoals gepland gaat het hier om een bijkomend globaal investeringsvolume ten bedrage van 5 x 6 miljard frank. Daarmee is de trein voor de versnelde onderbouw definitief op sporen gezet.

De Vlaamse regering keurde op 18 juli 1997 het besluit goed om de gemeenten te subsidiëren bij de bouw van kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties. Deze goedkeuring vormt het sluitstuk van het beleid om het landelijk gebied te saneren. Het eerste vijf-jaren rollend subsidiëringsprogramma 1999-2003 voor de kleinschalige rioolwaterzuiveringsinstallaties zal in 1998, overeenkomstig de richtlijnen gegeven door de Vlaamse regering, door de Vlaamse Milieumaatschappij worden voorbereid.

e) Optimalisatie gebruik zuiveringsinfrastructuur

Met het oog op het creëren van een "win-win"-situatie voor de bedrijven, de overheid en het milieu werden een aantal proefprojecten opgenomen in het investeringsprogramma voor de "bovenbouw". Deze projecten omvatten de aanleg van een gescheiden stelsel in een aantal oudere industrieparken. Hierdoor wordt de industrie die zelf haar afvalwater zuivert in de mogelijkheid gesteld om te lozen in een geschikt oppervlaktewater. Tegelijkertijd wordt dank zij deze afkoppeling de werking de rioolwaterzuiveringsinstallaties geoptimaliseerd. De coördinatie van deze proefprojecten ligt bij de Vlaamse Milieumaatschappij die met de betrokken industrie, de gemeenten, de NV Aquafin en de afdeling Milieuvergunningen van de AMINAL zal onderhandelen teneinde te komen tot een optimale benutting van de rioolwaterzuiveringsinstallaties. Hiertoe zal mede op basis van de effectiviteitsrapporten een actieplan per rioolwaterzuiveringsinstallatie worden voorbereid.

4° NATUUR, BOS EN GROEN

a) Invulling van het Natuurdecreet

Op korte termijn zal gekomen worden tot de implementatie van de nodige uitvoeringsbesluiten en de concrete stapsgewijze invulling van het in het decreet vooropgestelde beleid. Een decreet is immers geen doel maar een noodzakelijk instrument dat ook tot concrete realisaties moet leiden.

Wat de uitvoeringsreglementering betreft wordt geopteerd in twee fasen te werken :

- zo snel mogelijk zal een eerste beperkt besluit worden uitgevaardigd waarmee voor de meest prioritaire deelaspecten uitvoering gegeven wordt aan het decreet;
- parallel hiermee zal een tweede besluit worden uitgevaardigd waarin, naar analogie met VLAREM, VLAREBO en VLAREA de totaliteit van de uitvoeringsreglementering wordt gebundeld in een overzichtelijk en toegankelijk Vlaams Reglement inzake het Natuurbehoud (VLARENA).

In het eerste uitvoeringsbesluit worden de volgende vier prioritaire deelaspecten geregeld :

- de procedure voor de afbakening van het VEN en de Natuurverwevingsgebieden;
- de invulling van het recht van voorkoop binnen het VEN en de aangedeelde groengebieden binnen de natuurverwevingsgebieden;
- de regels voor de uitvoering van de natuurinrichtingsprojecten;
- de voorwaarden voor het wijzigen van vegetatie en kleine landschapselementen met inbegrip van de invoering van een natuurvergunningsplicht voor sommige wijzigingen.

De eerste drie deelaspecten slaan terug op het gebiedsgericht beleid en laten toe om onmiddellijk voor het VEN en de natuurverwevingsgebieden het decreet vorm te geven en op het terrein in te vullen.

Het vierde deelaspect van dit urgent besluit slaat op hoofdstuk IV van het decreet met de horizontale maatregelen en het beleid gericht op het behoud van de bestaande natuur, ongeacht de bestemming. Om ook onmiddellijk dit deel van het decreet te implementeren komt een vegetatiebesluit nieuwe stijl tot stand.

Wat het tweede besluit betreft, zal het ontwerp van VLARENA voor advies worden voorgelegd aan de Hoge Raad voor Natuurbehoud, de MINA-Raad en de SERV. Het blijft de bedoeling om medio 1998 tot de afronding te komen.

In hoofdstuk IV "Algemene Maatregelen ter bevordering van het natuurbehoud" van het decreet wordt uitgegaan van de stand-still van de bestaande

natuur, de instelling van de zorgplicht en het principe dat iedereen die handelingen verricht, verplicht is om alle maatregelen te nemen die redelijkerwijze van hem kunnen geveerd worden om de vernietiging van de natuur of de schade aan natuur te voorkomen, te beperken of te herstellen. Bij de vergunningverlening dient de overheid er zorg voor te dragen dat door het opleggen van voorwaarden of het weigeren van de vergunning er geen vermijdbare schade aan de natuur kan ontstaan. Het is duidelijk dit hoofdstuk IV met het horizontaal beleid, ervan uitgaat dat natuur niet langer restgebied is, maar als een punt van zorg bij elke activiteit en op elk niveau moet beschouwd worden. Dit is duidelijk een trendbreuk in het denken met betrekking tot de status van natuur. Om dit principe van iets theoretisch en abstract naar iets concreet te vertalen wordt in het decreet een **Code voor goede natuurpraktijk** voorzien. Een werkgroep ad hoc, onder voorzitterschap van de AMINAL, zal een blauwdruk uitwerken van deze Code van goede Natuurpraktijk. Deze zal voorgelegd worden aan de MINA-Raad, zodat in de loop van 1998 deze Code effectief kan vastgesteld worden.

Voormelde opdeling van de uitvoeringsreglementering in twee fasen is niet lukraak gekozen maar in functie van vooropgezette beleidsuitvoering. Zowel in het natuurdecreet als in het MINA-plan 2 en in de bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is de taak vooropgesteld om tegen het jaar 2002 te komen tot de **afbakening van 125.000 ha VEN en 150.000 ha Natuurverwevingsgebied**. Een immense opdracht. Om dit te realiseren wordt een gefaseerde aanpak vooropgesteld in drie fasen. Dat heeft het voordeel dat reeds in 1998 tot een eerste substantiële invulling van zowel het VEN als van het Natuurverwevingsgebied kan worden gekomen.

In **de eerste fase** wordt voor 1998 de afbakening van 60.000 tot 80.000 ha VEN vooropgesteld **binnen grosso-modo de groengebieden**, zoals voorzien in de eenvoudige procedure van artikel 21 van het decreet. Hierdoor krijgt het gebiedsgerichte beleid gekoppeld aan het decreet, met alle beleidsconsequenties die verbonden zijn aan de VEN, voor dit gedeelte onmiddellijk een concrete inhoud.

Parallel hiermee wordt de aanduiding van een eerste schijf natuurverwevingsgebied conform artikel 30 vooropgesteld.

In het decreet wordt terecht een koppeling gemaakt van het VEN-beleid aan een reeks "groene" bestemmingsgebieden van de gewestplannen.

In **de tweede fase** kan de aanduiding van een tweede schijf VEN-gebieden plaatsvinden, nadat door lopende gewestplan-herzieningen de bestemming is aangepast.

In **de derde fase**, en dit is uiterlijk tegen het jaar 2002, wordt een laatste schijf van het Vlaams Ecologisch Netwerk afgerond. Dit valt samen met de vaststelling van het desbetreffend ruimtelijk uitvoeringsplan.

Voor de voormelde tweede en derde fase is het van belang te onderlijnen dat dit overeenkomt met de bindende bepalingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen, waarbij vooropgesteld wordt dat ten behoeve van de realisatie van het Vlaams Ecologisch Netwerk de oppervlakte natuur- of reservaatgebied in de bestemmingsgebieden met 38.000 ha taakstellend wordt verhoogd tot 150.000 ha en de oppervlakte bestemming bosgebied taakstellend wordt verhoogd met 10.000 ha tot 53.000 ha. Het is logisch dat de omslag van deze toegenomen oppervlakte "groengebieden" naar de respectieve gewestplannen taakstellend en gefaseerd gebeurt via een uniforme transparante methodologie, dit om een te factuele, eenzijdige en onsamenvattende aanpak te vermijden.

Door een dergelijke duidelijk en gefaseerde taakstelling volgens transparante criteria uitgesplitst voor de verschillende geografische eenheden zal veel onnodige discussie kunnen voorkomen worden. Hierdoor weten alle actoren op het veld immers hoe de bij decreet vastgestelde taakstelling voor 125.000 ha VEN en 150.000 ha natuurverwevingsgebied tegen het jaar 2002 doorwerkt. Op deze wijze strookt de invulling van het decreet op het natuurbehoud volledig met de beleidsaanpak vastgesteld in het MINA-plan 2 en het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen en weten alle actoren exact waar zij aan toe zijn en binnen welke randvoorwaarden.

Door op korte termijn de eerste fase van de afbakening van VEN en IVON in te vullen, komt ook het voorkeepsrecht in beeld; reden om dit aspect ook in de eerste fase van de uitvoeringsbesluiten mee te regelen.

Verder zullen in de loop van 1998 de eerste proefprojecten voor natuurinrichting worden opgestart verdeeld over de verschillende provincies. De beproefde slagkracht en de methodiek van de ruilverkaveling staan hierbij voorop maar met de finaliteit om tot een optimale inrichting te komen met het oog op het behoud, het herstel en de ontwikkeling van natuur en het natuurlijk milieu in het VEN en de groengebieden.

De Vlaamse Landschappij zal ingeschakeld worden zowel bij de uitvoering van het voorkeepsrecht als bij de uitvoering van de natuurinrichtingsprojecten.

Aan het Instituut voor Natuurbehoud werd reeds de opdracht gegeven om naast de actualisatie van de gebiedsdekkende Biologische Waarderingskaart tegen eind juni 1998 te komen tot een eerste ontwerp van natuurrapport conform de bepalingen van het decreet.

Aan de andere beleidsaspecten wordt gewerkt bij het opzetten van het Vlaams Reglement inzake het Natuurbehoud alsook in het natuurbeleidsplan waarvan voorzien wordt dat dit als actieplan uiterlijk tegen eind 1999, 18 maanden na het natuurrapport, zal kunnen worden afgerond.

Het betreft hier inzonderheid :

- het reservatenbeleid, dat een krachtige stimulans krijgt en waarbij men op grond van criteria tot afspraken met landbouw zal kunnen komen;
- de versterking van de ecologische functie van onze bossen;
- de aanpak van de ecohydrologische samenhang binnen het gebiedsgericht beleid en de doorwerking van de natuurrichtplannen als referentiekader bij de beheerstaak van de verschillende overheden;
- de concretisering van beheersovereenkomsten;
- de aanpak van het soortenbeschermings- maar ook het doelgroepenbeleid.

b) Lange Termijnplanning Bosbouw

In uitvoering van het bosdecreet en het MINA-plan 2, moet de realisatie van het Lange Termijnplan Bosbouw en het Actieplan Bosbouw bijdragen tot een geïntegreerd beleid en een duurzaam beheer van de Vlaamse bossen. Via meerdere sporen zal dit beleid geconcretiseerd worden. Door een verder doorgedreven responsabilisering van boscijneers, zowel openbare als private, wordt gewerkt aan een grotere betrokkenheid van deze eigenaars bij het beheer van bospatrimonium. Met behulp van een nog te ontwikkelen monitoringsysteem zal het beheer van deze bossen onder meer op vlak van biodiversiteit opgevolgd worden. Boscijneers zullen financieel gestimuleerd worden om een natuurgericht bosbeheer te voeren, afgestemd op het gebiedsgericht beleid. Een verbetering van de bosbouwpraktijk wordt beoogd door hoge eisen te stellen aan de bosexploitatie. Verder zal gestreefd worden naar een verbeterde rentabiliteit van het bos zodat de belangrijke maatschappelijke waarden van de Vlaamse bossen verzekerd blijven.

De grote eigendomsversnippering van de bossen vereist een adequate aanpak om het beheer voorsnog te optimaliseren. Uit eigen ervaringen via pilootprojecten, blijken bosgroeperingen het aangewezen instrument te zijn om de nadelen van bosversnippering tegen te gaan en tot een verantwoord bosbeheer te komen. Naar de uitwerking van het concept van de gemengde bosgroepering, zoals dit is opgenomen in het Bosdecreet van 1990, zal bijzondere aandacht gaan. De organisatie van het bosbeheer zal hierop afgestemd worden.

Via het spoor van regelgevende initiatieven en ondersteunende acties wordt het behoud van het bosareaal beoogd, onder meer via een compensatieregeling bij ontbossing en de afbakening en versterking van de bosstructuur. Zo zal de taakstelling tot realisatie van 10.000 ha bosuitbreiding binnen de bosstructuur en 10.000 ha bosuitbreiding in het agrarisch gebied regelmatig geëvalueerd worden. De instrumenten ter realisatie van deze doelstellingen zullen bijgestuurd worden.

Gezien de steeds grotere verwachtingen die aan het beperkte Vlaamse bosareaal worden gesteld, is een hedendaags bosbeheer gesteund op een wetenschappelijk gefundeerde beheersvisie noodzakelijk. Deze beheersvisie moet de integratie en harmonisatie van de verschillende bosfuncties concretiseren conform de voorschriften van het Bosdecreet. Hierbij zal de nodige aandacht gaan naar de natuurontwikkeling in bossen door middel van een aangepast beheer. Zo zullen in eerste instantie in openbare bossen bijkomende en bijzondere inspanningen geleverd worden voor het beheer gericht op de versterking van natuurwaarden zoals specifieke fauna- en flora-elementen.

5° MESTBELEID

a) Lopend beleid

De toepassing van het op 20 december 1995 gewijzigde Mestdecreet werd reeds tussentijds technisch geëvalueerd. Een eerste reeks van daarbij naar voor gekomen lacunes en/of problemen werd bij omzendbrieven en wijzigingen van uitvoeringsbesluiten inmiddels verholpen respectievelijk opgelost.

Een tweede reeks vergt een decretale bijsturing. Een derde reeks heeft betrekking op de basisuitgangsprincipes van het decreet en zal beoordeeld worden in het kader van de evaluatie ten gronde. Verder bouwend op de gehouden tussentijdse technische evaluatie zal dringend werk worden gemaakt van de sub c) nader toegelichte evaluatie ten gronde. In deze evaluatie ten gronde zal ook een heel bijzondere aandacht gaan naar de correcte implementatie van de EU-regelgeving waaronder inzonderheid Richtlijn 91/676/EEG van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen.

In afwachting van de aangekondigde evaluatie ten gronde dringt zich een dringende aanpassing van het Mestdecreet op ingevolge het arrest nr. 42/97 van 14 juli 1997 van het Arbitragehof. Dit arrest heeft immers het artikel 17 van het decreet van 20 december 1995 tot wijziging van het decreet van 23 januari 1991 inzake de bescherming van het leefmilieu tegen de verontreiniging door meststoffen vernietigd, inzoverre het in het decreet van 23 januari 1991 een artikel 21, § 3 invoegt. Hetzelfde arrest handhaaft evenwel de gevolgen van de vernietigde bepalingen tot aan het einde van het lopende aanslagjaar. Een vervangende regelgeving die vanaf 1 januari 1998 in voege gaat dringt zich bijgevolg op. De vernietigde bepaling van § 3 van het artikel 21 die bij decreet van 20 december 1995 werd ingevoegd stelt immers de formule vast voor de berekening van de basisheffing. Als motivering voor de vernietiging van bedoelde § 3 wordt onder punt B.52.6 van voormeld arrest gesteld : "Uit het geheel van de voormelde omstandigheden vloeit voort dat

ten aanzien van bepaalde categorieën van heffingsplichtigen geen redelijk verband van evenredigheid bestaat tussen de werkelijke lasten en het bedrag van de heffing.". Met het ontwerp-programmadecreet voor 1998 wordt daarom beoogd een nieuwe regeling in te voeren die tegemoet komt aan deze door het Arbitragehof gemaakte bemerkingen. Daartoe is de nieuwe basisheffing nu samengesteld uit :

- enerzijds een eerste deel dat volledig lineair, en dus niet meer progressief, evenredig is met de gewogen mestproductie boven de drempel van 1.500 kg P_2O_5 respectievelijk 3.000 kg N;
- anderzijds een tweede deel dat evenredig is met dat deel van het mestoverschot dat niet door de producent conform de bepalingen van hoofdstuk III van het Mestdecreet werd afgezet in een verwerkingseenheid noch werd gexporteerd; de milieulasten van de mest die in een mestverwerkingseenheid of via export werd afgezet zijn sterk gereduceerd en worden om deze reden hier niet in aanmerking genomen.

Met deze regeling is voor alle categorieën van heffingsplichtigen een redelijk verband van evenredigheid tussen de werkelijke milieulasten en het bedrag van de heffing gewaarborgd. Het eerste deel is immers recht evenredig met de geproduceerde mest en houdt eenzelfde behandeling in van alle heffingsplichtigen. Het tweede deel viseert enkel de bedrijven met een mestoverschot en is aldus rechtstreeks afhankelijk van de milieusituatie van het bedrijf. In de geest van het mestdecreet wordt voor dit tweede deel een positieve discriminatie voorzien voor de bedrijven waarvan de gewogen mestproductie GPP kleiner is dan 10.000 kg P_2O_5 . Dit tweede deel heeft een regulerend karakter om de mestoverschotten in de toekomst maximaal weg te werken.

Naast de geïntegreerde evaluatie ten gronde van het Mestdecreet zijn er nog een aantal punten welke verdere invulling behoeven. Zo vergt artikel 15 § 5 handelend over de nultbemesting invulling. Het huidige vergoedingsbesluit geldt enkel voor 1996 en 1997. Voor de nieuwe vergoedingsregeling wordt gedacht aan meer differentiatie waarbij o.m. rekening wordt gehouden met de reële verliezen in het geval van percelen die geen intensief gebruik gekend hebben alsook met de evaluatieresultaten en de internationale verplichtingen.

b) Ammoniak-reductieplan opmaken en uitvoeren

Het verzuringsproces wordt veroorzaakt via de verontreiniging van het milieu door emissies van zwaveldioxide, stikstofoxiden en ammoniak. Voor ammoniak zijn nagenoeg alle gemeten emissies (> 98 %) afkomstig van de veeteelt.

De impact hiervan op de verzuring van de bodem is lokaal bijzonder groot. Conform het MINA-plan 2 zal een ammoniak-reductieplan worden opgemaakt en in uitvoering gebracht.

Zo zal met toepassing van het Mestdecreet de ammoniakemissie bij het uitspreiden van de mest worden teruggedrongen. Hiertoe zijn in het besluit van de Vlaamse regering van 15 juli 1997 nadere regels omschreven voor het

emissie-arm uitrijden en het snel onderwerken van dierlijk mest en andere meststoffen die rijk zijn aan ammoniak.

c) **Evaluatie ten gronde van het Mestactieplan**

Zoals reeds eerder aangekondigd zal het Mestdecreet grondig worden geëvalueerd zowel naar inhoud, milieurelevantie als naar toepasbaarheid.

De onderwerpen die bij deze evaluatie aan bod komen zijn zeer sterk met elkaar verweven zodat van een geïntegreerde evaluatie kan gesproken worden. Naast de beslissingen van de Vlaamse regering van 15 en 23 juli 1997, met name dat tegen einde 1997 de uitscheidingsnormen geëvalueerd worden en deze zo vlug mogelijk geïmplementeerd worden, omvatten de onderwerpen :

- evaluatie van de bemestingsnormen in normale gebieden en in gebiedsgerichte verscherping;
- evaluatie van de gevolgen van het mestdecreet op het leefmilieu;
- evaluatie van de socio-economische impact van het mestdecreet.
- evaluatie van de gebiedsgerichte regels - afbakening kwetsbare gebieden ;
- het milieuvergunningenbeleid, zijn werkzaamheid en relevantie;
- het begrip "gezinsveeteeltbedrijf" en de daaraan gekoppelde gevolgen;
- het gebruik van "andere meststoffen" en de link met het VLAREA;
- verwerking van "dierlijk mest" en "andere meststoffen" met andere doelstelling dan depostie op Vlaamse bodem;
- verwerking van "dierlijk mest" en "andere meststoffen" op Vlaamse bodem : draagkracht bodem - lange afstandstransport - mestafzet ;
- vereenvoudiging van het Mestdecreet met toepassing van het principe "reguleren wat moet, dereguleren wat kan";
- het arrest nr. 42/97 van 14 juli 1997 van het Arbitragehof;
- toetsing en integratie in een ruimer Europees kader waaronder inzonderheid Richtlijn 91/676/EEG van 12 december 1991 inzake de bescherming van water tegen verontreiniging door nitraten uit agrarische bronnen.
- uitrijregeling ;
- controle ;
- stuurgroep : werking en belang ;

Voor de evaluatie zal kunnen gesteund worden op een aantal rapporten :

- wat de uitscheidingsnormen betreft, hebben de werkzaamheden van de Technische Werkgroep Uitscheidingsnormen (TWUN) reeds geresulteerd in een voorstel tot aanpassing van de uitscheidingsnormen voor de voornaamste diersoorten;

- de evaluatie van de bemestingsnormen is eveneens door een groep wetenschappers gevoerd met reeds een eerste rapport voor de meeste teelten in normale gebieden;
- de milieu-evaluatie gebeurt door wetenschappers die vóór het einde van 1997 zullen rapporteren;
- de socio-economische evaluatie gebeurt onder leiding van ALT; hiervan worden de eerste resultaten (macro-economisch) echter pas ten vroegste in maart 1998 verwacht;
- voor wat de notie "gezinsveeteeltbedrijf" betreft, werd reeds een statistische evaluatie uitgevoerd door de Mestbank.

Een belangrijke realisatie van het Mestdecreet is de bewustwording tot het deskundige omspringen met voeders en meststoffen ter bescherming van het leefmilieu. De evaluatie en de daaraan gekoppelde wijzigingen van het Mestdecreet dienen dan ook zoveel mogelijk te worden vertaald in stimulerende maatregelen ten behoeve van het leefmilieu en de goede landbouwpraktijk.

d) **Code van Goede Landbouwpraktijk**

In de geest van het principe "reguleren wat moet, dereguleren wat kan" zal, voor aspecten waar dit efficiënt wordt geacht, ook in dit domein geopteerd worden voor de uitwerking van codes van goede praktijk die voor de betrokkenen een goede leidraad zijn om bedrijfseconomisch te werken met de beste waarborgen voor milieu en natuur.

Aldus zal prioritair - mede ter uitvoering van de EU-nitraatrichtlijn en complementair aan de regelgeving - in samenwerking met de Vlaamse minister bevoegd voor Economie (ALT) een **Code van Goede Landbouwpraktijk** operationeel worden gemaakt. De verwevenheid met de problematiek van vermisting en verzuring hoeft hier niet nader onderlijnd.

DOELGROEPEN

Met betrekking tot de **totstandkoming** van de regelgevingen is een structureel overleg tussen overheid en de doelgroepen wettelijk geformaliseerd via de SERV en de MINA-raad.

In de praktijk wordt echter vastgesteld dat de **toepassing** van deze regelgevingen in de praktijk vaak op moeilijkheden stuit, vooral in de kleinere bedrijven. Een van de voornaamste problemen daarbij is het gebrek aan een voldoende kennis van de regelgevingen op zich. Dikwijls zijn er evenwel ook twijfels over de gegrondheid en/of de noodzaak van bepaalde regelgevingen, laat staan over de doelstellingen die worden beoogd.

Daarnaast kan evenmin ontkend worden dat degenen die de technologieën in de praktijk moeten toepassen, op basis van de daarbij opgedane ervaringen, zeer zinvolle technische suggesties kunnen doen tot verfijning van de milieureglementering.

Voor degenen die op basis van hun ervaring suggesties aan de overheid willen doen, stelt er zich geen probleem. Deze deskundigen kunnen hun suggesties immers op een gestructureerde wijze kenbaar maken via hun vertegenwoordigers in de SERV en de MINA-raad. Ook in de meer informele technische VLAREM-subcommissies en -werkgroepen werkzaam in de schoot van de afdeling Milieuvergunningen van de AMINAL kunnen dergelijke suggesties worden ingebracht. Anders is het evenwel gesteld met degenen die met individuele vragen of problemen zitten. Deze laatste doelgroep weet niet altijd waar of bij wie zij met dit soort vragen terecht kan. Een betere uitbouw van de loketfunctie van de overheid dringt zich daarom op.

Met het oog op de uitbouw van adequate **eerstelijnsmilieuloketten** zullen per provincie periodieke overleggrondes worden georganiseerd tussen de gewestelijke ambtenaren van de bevoegde milieu-administraties en milieupararegionalen enerzijds en de provinciale, intercommunale en gemeentelijke ambtenaren anderzijds. Deze overleggrondes zullen worden gecoördineerd door de AMINAL. Naast de wederzijdse uitwisseling van opgedane ervaringen met de toepassing van de milieureglementeringen zal op deze overlegvergaderingen vooral een bijzondere aandacht gaan naar de uitbouw van eerstelijnsmilieuloketten. Daarbij zal de rol in deze, zowel van de gemeenten, de provincies als van de gewestelijke diensten, nader moeten worden bepaald en voor de betrokken doelgroep kenbaar gemaakt.

GEBIEDSGERICHTE BENADERING

1° INRICHTEN VAN HET BUITENGEBIED

a) Landinrichting tot een volwaardig instrument uitbouwen

In uitvoering van het decreet van 21 december 1988 "houdende oprichting van de Vlaamse Landmaatschappij, Hoofdstuk II - De Landinrichting", heeft de Vlaamse regering vier pilootlandinrichtingsprojecten afgebakend en de uitgangsdoelstellingen ervan omschreven.

Dit geschiedde bij besluiten van de Vlaamse regering van :

- 23.10.91 voor het project Noordoost-Limburg ; oppervlakte 19.785 ha
- 23.10.91 voor het project De Westhoek ; oppervlakte 30.260 ha
- 26.10.94 voor het project Grote-Netegebied ; oppervlakte 23.210 ha
- 26.10.94 voor het project Leie en Schelde ; oppervlakte 23.210 ha

Bij besluit van de Vlaamse regering van 6 juni 1996 houdende nadere regelen betreffende de landinrichting werd de Vlaamse Landmaatschappij belast met het opmaken van de landinrichtingsplannen d.i. een richtplan goed te keuren door de Vlaamse regering en een of meer inrichtingsplannen goed te keuren door de bevoegde minister.

Voor de projecten Noordoost-Limburg en De Westhoek werd het richtplan reeds goedgekeurd; een zestal inrichtingsplannen zijn klaar en worden ter goedkeuring voorgelegd, zodra het besluit houdende subsidiëring van de landinrichtingswerken van kracht wordt.

Het besluit houdende subsidiëring van de landinrichtingswerken werd door de Vlaamse regering principieel goedgekeurd op 21 mei 1997 en berust thans voor advies bij de Raad van State en de Europese Commissie.

Momenteel wordt gewerkt om binnen het decreet ruimtelijke ordening definitief vorm te geven aan landinrichting.

b) Optimalisatie van het instrument ruilverkaveling

Per 31 december 1996 waren in Vlaanderen 122 ruilverkavelingsprojecten afgewerkt voor een gezamenlijke oppervlakte van 146.797 ha. Daarnaast bevonden zich 27 projecten (55.000 ha) in onderzoek en 14 projecten (22.000 ha) in uitvoering. Aldus is zowat 223.000 ha of 1/3 van het totale landbouwareaal in Vlaanderen betrokken bij ruilverkaveling. Elk jaar worden daaraan nog een 4-tal nieuwe onderzoeksprojecten toegevoegd.

De basis van de Ruilverkaveling is het landbouw-economisch model met aspecten op het vlak van natuurbehoud, milieu- en landschapszorg, biodiversiteit en vormen van recreatie.

Deze aanpak met verruimde doelstellingen heeft van bij de onderzoeksfase tot een nieuwe stijl van planvorming, overleg en inspraak geleid, zodat het maatschappelijk draagvlak aanzienlijk wordt versterkt.

Om de ruilverkaveling "nieuwe stijl" nog beter te onderbouwen werden tijdens het voorbije werkjaar nog twee ministeriële richtlijnen uitgevaardigd namelijk op 19 november 1996 om de lokale natuurbeschermingsorganisaties, gemeentebesturen en polders en wateringen te betrekken bij de commissies van advies en op 12 mei 1997 om de afdeling Bos en Groen te betrekken bij het planningsproces van de ruilverkaveling.

Nog belangrijker voor de nieuwe aanpak is de opdracht die aan de afdeling Land en aan de Vlaamse Landmaatschappij werd gegeven om de resultaten van onderzoek, overleg, milieueffectrapportage en inspraak vast te leggen in plancontracten. "Voorafgaandelijk aan en simultaan met de planvorming zal de administratie intens overleg plegen met alle betrokken besturen, inzonderheid met de gemeentebesturen, de provinciebesturen, de polders en de wateringen. Deze werkwijze zal het maatschappelijk draagvlak van de beoogde inrichting van het landelijk gebied vergroten, zal een waarborg zijn voor het respecteren van de wettelijke procedures en zal interferenties buiten de normale procedures overbodig maken. Zij kan resulteren in het afsluiten van één of meerdere plancontracten tussen de bijzonderste lokale partners. Deze plancontracten dienen binnen de grenzen van de wettelijke mogelijkheden de rol van alle partners vast te leggen inzake uitvoering, financiering en beheer. De bevestiging van deze afspraken in een plancontract is hierbij te verkiezen. Deze contracten moeten een soort van covenant zijn met de betrokken overheden over plan en financiering."

c) **Natuurinrichting**

De procedure en instrumenten van de natuurinrichting in het Vlaams Ecologisch Netwerk en de groengebieden sensu lato op gewestplannen zijn geïnspireerd op deze van de ruilverkaveling.

Bij de uitvoering van de natuurinrichtingsprojecten wordt beroep gedaan op de ervaring en kennis van de Vlaamse Landmaatschappij.

Er zal dan ook naar een parallellisme met de ruilverkaveling op vlak van de procedure en administratieve afhandeling worden gestreefd.

2° LANDSCHAPPEN

Het beheer van beschermde landschappen is een belangrijk onderdeel van het decreet van 16 april 1996 houdende bescherming van landschappen.

Een uitvoeringsbesluit op het landschapsbeheersplan zal verder worden uitgewerkt in overeenstemming met de bepalingen over het natuurrichtplan in het decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu.

Toetsingskader voor deze implementatie vormt eveneens de uitvoering van de EU-verordening 2078/92 van 30 juni 1992 betreffende de landbouw-productiemethoden die verenigbaar zijn met de eisen inzake milieubescherming en betreffende het natuurbeheer.

INSTRUMENTEN

1° IMPLEMENTATIE VAN DE VOORSTELLEN VAN DE CEM-COMMISSIE M.B.T. DE VEREENVOUDIGING VAN DE MILIEUWETGEVING

Overeenkomstig de beslissing van 9 mei 1996 van de Vlaamse regering heeft de commissie als concrete opdracht :

- het maken van een kosten-batenanalyse van de milieunormen en milieureglementering;
- het onderzoeken of een herregulering door opheffing of aanpassing van bepaalde technische milieunormen zich opdringt.

De evaluatie moet gebeuren met toepassing van het principe "**dereguleren waar kan, reguleren waar moet**" en met de principes vermeld in het algemeen deel van het decreet houdende algemene bepalingen milieubeleid en neemt de conclusies van het milieurapport als richtinggevend uitgangspunt. Daarbij werd uitdrukkelijk gesteld dat het niet per definitie de bedoeling is de normen af te zwakken. Dit moet immers blijken uit de evaluatie en de afweging van de kosten en de baten. De evaluatie kan potentieel dus ook aanleiding geven tot een verstrenging van de normen.

Gelet op de grote omvang van de opdracht werd de CEM gevraagd de verschillende onderdelen van de huidige milieu-uitvoeringsreglementering fasegewijze aan een evaluatie-onderzoek te onderwerpen. Volgend prioriteiten-schema werd afgesproken :

- eerste fase (juni 1997) :
 - milieuvergunningsprocedures;
 - indelinglijst van titel I van het VLAREM;
- tweede fase (oktober 1997) :
 - normering inzake voorkoming en beperking van risico's voor zware ongevallen;
 - de MER- reglementering;
- derde fase (januari 1998) :
 - verbods- en afstandsregels opgenomen in titel II van het VLAREM;
- vierde fase (juli 1998) :
 - bodemsaneringsnormen;

- criteria voor de bepaling van de ernstige bedreiging door bodemverontreiniging als bedoeld in artikel 30 van het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering;
- de milieukwaliteitsdoelstellingen vastgesteld door titel II van het VLAREM;
- algemene en sectorale milieunormering vastgesteld door titel II van het VLAREM.

De Commissie ving onder voorzitterschap van professor dr. ir. Jan BERGHMANS haar werkzaamheden aan op 30 september 1996. De thema's van de eerste fase werden vervolgens besproken in de plenaire vergaderingen van 28 oktober en van 14 en 25 november 1996. Op basis van deze besprekingen werd in december 1996 een "tussenverslag" opgesteld. Dit "tussenverslag" was vooral een reflectie van alle ingebrachte - vaak ook tegengestelde - suggesties tot aanpassing van de bestaande VLAREM-indelingslijst en de huidige van toepassing zijnde milieuvergunningsprocedure. Het eerste eindverslag is inmiddels voorgelegd en bevat concrete suggesties tot aanpassing van de VLAREM-indelingslijst en tot uniformisering van alle vergunningsprocedures. Naar vereenvoudiging toe is de meest ingrijpende suggestie zeker het voorstel om de grondwaterwinning in de VLAREM-procedure te integreren. Zoals reeds toegelicht onder sub c) van thema 1, past deze integratie ook perfect in het vooropgezette milieuvergunningenbeleid.

Op basis van deze en ook de andere nog te verwachten voorstellen van de CEM zal verder werk worden gemaakt van de vooropgestelde verfijning van de milieureglementering. De suggesties die een decreetwijziging vergen zullen worden ingebracht in de besprekingen over het voorontwerp decreet milieubeleid.

2° VERDERE REALISATIE VAN HET VOORONTWERP DECREET MILIEUBELEID

De bij beslissing van de Vlaamse regering van 5 juli 1989 opgerichte Interuniversitaire Commissie tot Herziening van het Milieurecht in het Vlaamse Gewest ving haar werkzaamheden aan op 1 november 1989. Voorzitter professor dr. Hubert BOCKEN overhandigde op 20 februari 1995 het door de commissie uitgewerkte voorontwerp van decreet.

Het globaal voorontwerp van decreet inzake milieubeleid werd reeds eerder in zijn geheel aan de SERV en de MINA-raad voorgelegd teneinde een prioriteitenlijst inzake de behandelingen van de onderdelen van het voorontwerp van decreet voorop te stellen. Als zodanig werden o.a. de onderdelen inzake de Milieu-effectenrapportering (MER) en veiligheidsrapportering (VER) alsmede de onderdelen inzake de handhaving van de milieuwetgeving en veilig-

heidsmaatregelen als eerste prioriteiten aangeduid. In deze volgorde werden dan ook de onderdelen van het voorontwerp van decreet behandeld en aan de SERV en de MINA-raad voorgelegd. Zij hebben hierover intussen hun advies uitgebracht. Zo verstrekke de MINA-raad bv. reeds advies :

- op 6 februari 1997 over het luik milieu-effect- en veiligheidsrapportage (titel 5 van deel 4);
- op 6 mei 1997 over de luiken handhaving en veiligheidsmaatregelen (delen 7 en 8).

Hierdoor kunnen deze onderdelen van het voorontwerp van decreet inzake milieubeleid aan de Vlaamse regering worden voorgelegd, waarbij dan onmiddellijk het advies van de afdeling wetgeving van de Raad van State zal worden ingewonnen. Als zodanig zullen deze voorstellen van de Interuniversitaire Commissie tot Herziening van het Milieurecht reeds in 1998 decretaal kunnen worden gerealiseerd. Hiermee is dan ook meteen een volgende stap in de vereenvoudiging van de milieuwetgeving gezet.

Het blijft de doelstelling ook in 1998 verder te werken aan de totstandkoming van één milieubasisdecreet waarbij het voorontwerp van decreet milieubeleid als basis dient. Daarnaast blijkt echter, op basis van de CEM-werkzaamheden alsook van de opgedane ervaring, dat enige aanpassingen van bestaande decreten zich opdringen. Daarom zal ook werk worden gemaakt van een aanpassing van de volgende decreten :

α Wijziging en/of aanpassing van de milieuvergunningsprocedure

Het is juridisch uitgemaakt dat bepaalde wijzigingen of aanpassingen in de uitvoeringsbesluiten, inzonderheid deze die betrekking hebben op de uniformisering van de vergunningsprocedures, dienen te worden voorafgegaan door een decretale wijziging of aanpassing van het milieuvergunningsdecreet. Centraal in deze aanpassing staat de vereenvoudiging door het invoeren van een basisprocedure waarbij voor alle tijdstippen in de procedure, zowel inzake uitspraak- als adviestermijnen, van éénzelfde referentiedatum wordt uitgegaan.

α De MER, de VER, de handhaving en de veiligheidsmaatregelen

De MER-regelgeving dient aangepast ter aanpassing van de huidige regelgeving aan de recente EU-Richtlijn houdende wijziging van de EU-Richtlijn 85/337/EEG van 27 juni 1985 betreffende de milieu-effectbeoordeling van bepaalde openbare en particuliere projecten. Verder dringt zich een uniformisering op van de handhavingsmaatregelen, met inbegrip van de strafbepalingen, op het vlak van milieu en natuur.

- ▣ Het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid

Van de ervaringen, die werden opgedaan bij het opstellen van het Vlaams Milieubeleidsplan MINA-plan 2, zal gebruik gemaakt worden om het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake het milieubeleid te evalueren en bij te sturen.

- ▣ Het decreet van 22 februari 1995 betreffende de bodemsanering

Uit de toepassing van het decreet blijkt dat enkele bijsturingen zich opdringen. Aan de essentie van het decreet zal evenwel niet worden geraakt.

KOSTEN EN FINANCIERING

Zelfs een gewone verderzetting van het huidige beleid, zonder nieuwe initiatieven, zorgt voor een belangrijke jaarlijkse stijging van de uitgaven die op een of andere manier moeten worden gedekt. De keuze die daarbij moet worden gemaakt, is hoofdzakelijk die tussen dekking vanuit de algemene middelen of het optrekken van de opbrengsten uit de milieuheffingen, waarbij zich in het eerste geval het probleem stelt van de beperkte begrotingsruimte terwijl op het vlak van de heffingen moet gelet worden op de legitimiteit en de aanvaarding ervan door de burgers.

Uit wetenschappelijke studies is gebleken dat bedrijven en burgers in elk geval verlangen dat de milieuheffingen voorspelbaar en zeker zouden zijn, m.a.w. eventuele aanpassingen eraan mogen niet om de haverklap gebeuren. Het Vlaamse Parlement heeft trouwens een resolutie aangenomen waarin het onder meer de nadruk legt op die nood aan voorspelbaarheid.

In het goedgekeurde Milieubeleidsplan werd dan ook een initiatief opgenomen (163) dat tot doel heeft een langetermijnvisie op de financiering van het milieubeleid te ontwikkelen, die zou opgenomen worden in het milieujaarprogramma 1999. Deze visie zal vragen behandelen als de toewijsbaarheid van milieu-uitgaven, het karakter van de heffingen, de mogelijkheid van compartimentering, het aandeel van heffingen en algemene middelen, enz...

In het kader van dezelfde discussie heeft de Minister trouwens reeds een studie laten uitvoeren over de milieufinanciering, waarbij een inventarisatie werd gemaakt van de milieutaken en -kosten in Vlaanderen, maar waarin vooral de internationale comparatieve analyse van het financieringsbeleid in 5 Europese landen centraal stond. De gegevens en conclusies van deze studie zullen uiteraard aangewend worden bij de ontwikkeling van de langetermijnvisie op de financiering van het milieubeleid.

Om de langetermijnvisie op de financiering werkbaar te maken, moet de financiële basis van het huidige beleid gezond zijn. Daarom zal verder gewerkt worden aan de vorig jaar ingezette gezondmaking van het Mina-fonds, dat het grootste deel van de milieu-uitgaven voor zijn rekening neemt. Om dat doel te bereiken zal het encours van het fonds verder worden uitgezuiverd en zullen de vastleggingen genomen tegen toekomstige inkomsten beperkt worden tot een niveau dat het structurele evenwicht van het fonds op geen enkele wijze kan bedreigen.

SAMENWERKING MET OVERHEDEN

De verruiming van het maatschappelijk draagvlak moet een garantie bieden voor de uitvoering van het MINA-plan 2. Naast overleg met de doelgroepen en sensibilisering, zal een actieve samenwerking met de gemeenten en provincies de hefboom vormen bij de verdere uitvoering van het MINA-beleid.

1° GEMEENTELIJK MILIEUCONVENANT 1997-1999 (MC2)

Dankzij het MC2 is het milieu- en natuurthema veel nadrukkelijker op de agenda van de gemeentebesturen aanwezig.

Door de instapdrempel in de basisovereenkomst niet te hoog te leggen, zijn tot oktober 1997 meer dan 87 % van de Vlaamse steden en gemeenten met het Vlaamse Gewest verder op pad gegaan.

De optionele subovereenkomsten bieden elke gemeente dan weer de mogelijkheid volgens eigen mogelijkheden en inzichten ook eigen accenten te leggen. Op deze wijze kan men bij de Vlaamse steden en gemeenten diverse groepen onderscheiden. Er kan o.m. een "user-group" van gemeenten opgericht worden die optie 3 "milieudatabank" onderschreven hebben. Deze gemeenten ontvangen de benodigde software en logistieke hulp om de milieudatabank via een bevragingstechniek toegankelijk te maken en om zelf gegevens te kunnen invoeren. Hierdoor zal de gewestelijke milieudatabank met een aantal participanten toenemen gelijk aan het aantal gemeenten die optie 3 hebben onderschreven om tot een vlotte samenwerking te kunnen komen, zal de "user-group optie 3" nog in 1997 operationeel worden.

Om de uitvoering van het MC2 te optimaliseren dient een continue opvolging te gebeuren waarbij knelpunten worden aangegeven, ervaringen uitgewisseld, suggesties gedaan, ... Hiertoe zal vanaf 1998 een **Intergemeentelijk Milieu-Overleg (IGO)** opgestart worden. Deze IGO-cel begeleidt het MC2 en organiseert inforonden met de betrokken gemeenten.

Vanaf 1998¹ worden algemene infovergaderingen georganiseerd (voor alle Vlaamse steden en gemeenten), alsook werksessies voor groepen van gemeenten welke dezelfde optionele subovereenkomsten hebben aangegaan.

Door de werkzaamheden binnen het IGO kunnen de fundamenteën gelegd worden voor het MC3, dat we in 1999 op nieuwe sporen wensen te zetten.

Een goed half jaar na het in werking treden van de nieuwe gemeentelijke convenant kan een positief resultaat voorgelegd worden. Ruim 270 gemeenten hebben de basisovereenkomst onderschreven. Allengs groeit deze lijst aan.

Bij de optionele subovereenkomsten prefereren de meeste gemeenten projecten in te dienen ter uitvoering van het GNOP.

De selectieve inzameling van afvalstoffen, gekoppeld aan het afsluiten van een overeenkomst met een erkend kringloopcentrum komen direct hierna.

De optie "duurzaam gemeentelijk beleid" vergt de grootste inspanningen vanwege de gemeenten. Ondanks de aanzienlijke financiële stimuli komt deze opportuniteit achteraan. Toch wenst deze optie 7 op integrale wijze werk te maken van de duurzame ontwikkeling zoals omschreven in de lokale Agenda 21, met name afvalvoorkoming, duurzaam gebruik van hemelwater, grondstoffen en energie, reductie van het pesticidengebruik. Dit Vlaams model om het gemeentelijke milieubeleid in te schakelen in de internationale dynamiek rond duurzame ontwikkeling ontbrak nog in het milieuconvenant 1 (MC1) maar is nu ingevuld in het MC2.

Daar de ingang van het begrip duurzame ontwikkeling pas nu op kruissnelheid begint te komen, kan dit MC2 een aanzet betekenen voor een mogelijke MC3 (met ingang van het volgende millennium) waarbij duurzaamheidscriteria verplicht doorgetrokken worden naar andere beleidsdomeinen. Alleen als de duurzaamheidsvereisten geïntegreerd worden in alle aspecten van het overheidsbeleid - o.m. ook milieuvriendelijke bouwmethodes (qua energie en gebruikte materialen), verkeersleefbaarheid, versterken van kernen of eventueel stadsvernieuwing, sociale huisvesting (incl. problematiek van campingbewoners en opvang van daklozen) - heeft duurzaamheid een kans op slagen.

2° PROVINCIALE MILIEUCONVENANT

De vijf Vlaamse provincies hebben positief gereageerd op het aanbod tot voortzetten van het provinciaal milieuconvenant. Om een betere afstemming te realiseren op de beleidsvisie welke in de nieuwe gemeentelijke convenanten tot uiting komt, heb ik beslist nog in de loop van het voorbije jaar een nieuwe provinciale convenant aan de Vlaamse regering voor te leggen voor dezelfde periode. Met de nieuwe **basisovereenkomst** wordt het vroegere

beleid geconsolideerd. Voortbouwend hierop dienen de **provinciale MINA-raden** operationeel gemaakt te worden. Ze dienen absolute prioriteit te verlenen aan de advisering. Daarenboven kunnen ze als forum fungeren waar nagedacht wordt over alle beleidsaspecten i.v.m. het provinciaal milieubeleid.

Op korte termijn dienen de provinciale milieuraden zich vooral te richten op de thema's vervat in de basisovereenkomst en de opties van het milieuconvenant. Opdat de provinciale MINA-raden goed zouden kunnen werken, dienen ze evenwichtig samengesteld te zijn. De invulling van de mandaten in de adviesraden moet op provinciaal niveau geregeld worden en bekrachtigd door de Provincieraad.

In de nieuwe basisovereenkomst wordt de belangrijke rol van het provinciaal intermediair niveau benadrukt ter uitvoering van een **Natuur- en Milieu-educatie (NME)-opdracht**.

Hoewel de opmaak in het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid niet verplichtend gesteld werd, is het verheugend te mogen vaststellen dat alle Vlaamse provincies zich ertoe geëngageerd hebben nog in de loop van dit jaar te starten met een voorontwerp "**Provinciaal Milieubeleidsplan 1998-2002**" (optie 1).

De tweede optie (**Vlaamse Milieudatabank**) is grotendeels een verderzetting van de in de lopende overeenkomst aangegane verbintenis, aangevuld met invoer van gegevens omtrent de gemeentelijke rioleringen in de RIO-databank.

Door de optie 3 (**provinciaal natuurbeleid**) te onderschrijven verbindt de provincie zich ertoe in het kader van het provinciaal milieubeleidsprogramma één of meer concrete projecten op het terrein uit te voeren. Ik ben er mij voldoende van bewust dat dit gebiedsgericht beleid, de terreinkennis, ongetwijfeld één van de sterke kanten is van de provincies.

Om reden echter dat rekening houdend met de aanlooperperiode die nodig is om bedoelde concrete projecten op te zetten, wordt een subsidie van dergelijke projecten pas voorzien vanaf 1 januari 1998.

De bevoegdheden van de provincie voor wat betreft de onbevaarbare waterlopen zijn zeer belangrijk. Het wekt dan ook geen verbazing dat binnen het provinciaal convenant de verbetering of herstel van de ecologische kwaliteit van de door de provincie beheerde **onbevaarbare waterlopen** (optie 4) werd ingeschreven. Bij deze optie kan de provincie zich ertoe verbinden met het oog op de verbetering of het herstel van de ecologische kwaliteit van de waterlopen in eigen beheer één of meer projecten op het terrein uit te voeren.

De laatste optie (5) wil een **duurzaam provinciaal beleid** stimuleren en ondersteunen. De provincies kunnen als draaischijf fungeren naar de lokale overheden. In volle respect voor de lokale autonomie kunnen ze de gemeenten ondersteunen en adviseren bij de implementatie van deze “plaatselijke Agenda 21”.

Bovendien kan het provinciebestuur, als intermediair bestuursniveau, ook zelf initiatieven nemen, een Agenda 21 op provinciaal niveau invullen. Naar analogie met het gemeentelijk milieuconvenant is er een ruime benadering van het begrip “duurzaam beleid” (i.c. duurzaam gebruik van hemelwater en grondstoffen, zuinig energieverbruik en reductieplan inzake bestrijdingsmiddelen). Daarenboven wordt van de provincie verwacht minstens één concreet project inzake duurzaam provinciaal beleid uit te werken, waarbij gerekend wordt op de creativiteit die in de meeste provinciale diensten en instellingen in ruime mate aanwezig is.

Het **Interprovinciaal Milieu-overleg** (IPO) begeleidt het provinciaal milieuconvenant en zal erop toezien dat dit bijdraagt tot de doelstellingen van het gewestelijk milieubeleid.

EPILOOG

De overheid heeft een belangrijke taak te vervullen als voorbeeldfunctie inzake milieuvriendelijk handelen. Binnen verschillende overheidsinstellingen is reeds veel kennis en ervaring beschikbaar over verschillende thema's zoals bedrijfsinterne milieuzorg en rationeel energie- en waterverbruik. Het komt er nu op aan om deze expertise maximaal te benutten en op grote schaal ingang te doen vinden. Daarom zal gestart worden met een project binnen het Departement Leefmilieu en Infrastructuur van de Vlaamse Gemeenschap. Hierin moet een modelaanpak opgesteld worden die ook in de andere overheidsinstanties kan toegepast worden.

Ook de lokale overheid kan bijdragen tot een voorbeeldfunctie voor milieuvriendelijk handelen. De stimulans hiertoe is beleidsmatig gegeven via de tweede generatie milieuconvenanten. Als bijkomende stimulans wordt voor 1998 de invoering vooropgesteld van de trofee "meest milieuvriendelijke Vlaamse gemeente of stad".